

УДК 141

В. Іваночко

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (Україна)

ФІЛОСОФІЯ ТЕХНІКИ

V. Ivanochko

PHILOSOPHY OF ENGINEERING

На сьогоднішній день ми не можемо уявити себе без сучасних пристроїв: комп'ютерів, смартфонів, планшетів тощо. Техніка, у більшості випадків, полегшує нам життя. Але не все так просто. Все частіше стає очевидним той факт, що технічний прогрес втручається в наше повсякдення, змінює його, і, в окремих випадках, руйнує. Люди, які живуть у XXI столітті, кожного дня стають свідками різного роду кліматичних катаклізмів. Звинувачувати у всьому тільки природу ми не маємо права, а навпаки, причину потрібно шукати в людській діяльності, технічних винаходах, експериментах тощо.

Науково-технічний прогрес логічно зумовив виникнення окремого розділу філософського знання – Філософії техніки. Саме це словосполучення з'явилося ще в XIX столітті. Його вперше використав німецький філософ Ернст Капп у своїй праці «Засади філософії техніки» 1877 року. Пізніше ще видавалися інші праці вчених у різних куточках світу (Франції, Росії, Англії), але це були окремі, розрізнені дослідження. А фундаментальніше систематичне вивчення розпочалося вже у 60-х роках XX століття. І тільки в цей час філософія техніки виразно стверджується як окрема гілка філософського знання і одразу ж наштовхується на неминучі труднощі та критику. Філософія техніки – це галузь філософського знання, яка вивчає феномен техніки в цілому, а також її вплив на процеси життєдіяльності людей, суспільства. Вона досліджує особливості діяльності людини в епоху інформаційно-технічної революції. Таким чином, можна виокремити основну проблематику даного вчення: наслідки застосування комп'ютерних технологій, зокрема можливість створення штучного інтелекту; постійне ускладнення вже існуючих технічних засобів; взаємозв'язки між технікою та суспільством, наукою і природою; шляхи й перспективи розвитку техніки; вплив технічного прогресу на життя людей тощо.

У складному і багатоплановому процесі розвитку філософії техніки прослідковуються дві яскраво виражені традиції: інженерна, яка розглядає техніку в суб'єктивному аспекті її виникнення і вказує, хто є її суб'єктом, діяльним носієм (спроби техніків та інженерів виробити окрему філософію своєї сфери діяльності); гуманітарна, яка розглядає техніку в об'єктивному аспекті її виникнення являє собою сукупність зусиль вчених, літераторів, філософії, релігії, тобто гуманітарних сфер пізнання.

Як не дивно звучить, однією із найважливіших проблем, з якою має справу філософія техніки – це людина, бо техніка – це реальність, яку вона створює. За допомогою цієї «штучної» реальності людина підкорює простір і час, створюючи масову культуру. Але таке втручання в природні процеси може призвести до невідворотних змін у способі життя людей, у їх свідомості, вчинках. Адже не завжди можна спрогнозувати поведінку техніки, реально оцінити масштаби її втручання в оточуюче середовище. Тому розвиток даного розділу філософії є вкрай важливим і необхідним.

Література

1. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.